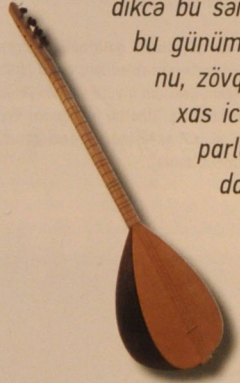

“Sarıtel - gənc aşıqların səs incisi”

Aşıq sənəti ta qədimdən cilalanıb təkmilləşən zəngin ənənəyə malikdir. Zaman keçdikcə bu sənət nəsil-dən-nəslə ötürülərək bu günümüzdə gəlib çıxmış, xalqın ruhunu, zövqünü oxşamış, hər dövrün özünə-xas ictimai-siyasi həyatını, ruhi dünyasını parlaq şəkildə əks etdirmişdir. Bu sənətin daşıyıcıları olan aşıqlar xalqın bütün istəklər və arzularını, azab və iztirablarını sənət dili ilə çatdırmağa çalışmışlar. Onlar müxtəlif vaxtlarda ozan, yansaq, varsaq və başqa adlarla çağırılsa da, “aşıq” adı bir titull kimi XI–XII yüzilliklərdə işlənməyə başladı...

Aşıq sənətinin, aşıq poeziyasının qədim kökləri şifahi xalq ədəbiyyatına, xalq yaradıcılığına gedib çıxır. Bayatılar, xalq məsəlləri, xalq havaları, gəraylılar aşıq poeziyasının rəşadətli, qanadlandıqı sahələrdir. Sevinc, şadlıq, acılıq, susuzluq, qələbəni, kədəri, qüssəni, mağlubiyəti ifadə edən ibtidai nidaların, səslərin, hərəkətlərin və jestlərin getdikcə kamilləşməsi, inkişafı sahəsində az-çox bitkin formalar yaratmışdır. Şeir, musiqi və rəqs birləşməsi getdikcə kamilləşərək insanların hiss və duyğularının nümayişinə gətirib çıxarmışdır. Aşıq yaradıcılığının çox qadimlərdən aid olduğunu sübutu kimi təkca “Dədə Qorqud” dastanının varlığı hər şeyi deyir. Lakin aşıq sənəti “Dədə Qorqud” dastanlarından da əvvəl təşəkkül tapıb. Xalq arasında “Dədə Qorqud gələn şadlıq çaldı,

bu oğuznaməyi düzdü, qoşdu” – deyirlər. “Dədə-Qorqud” dastanları əsrlərin süzgacından keçərək bu günümüzdə gəlib çıxmış, xalqın dilinin əzbərinə çevrilmişdir. Bu da aşıq sənətinin xalqa doğmaliğindən, yaxınlığından qaynaqlanır. Aşıq Ali, Aşıq Ələsgər, Molla Cümə kimi ustadlar silsiləsi Ədalət Nəsimov, Aydın Çobanoğlu, Qazanfar Səzənd, İlqar Nəcəfov, Molla Gəncəli kimi sənətkarlarla davam edib.

Azərbaycan Aşıqlar Birliyinin tarixinə qısa nəzər salsaq, I qurultayı 1928-ci ildə, II qurultayı 1938-ci ildə, III qurultayı 1961-ci ildə keçirilib. 1982-ci ildə mərhum Xalq şairi Hüseyn Arifin təşəbbüsü ilə Aşıqlar Birliyinin Təşkilat Komitəsi yaradıldı. Komitənin tərkibinə Xalq yazıçısı Əzizə Cəfərzadə, Aşıq Kamandar Əfəndiyev, Süleyman Ələsgərov, Vaqif Vəliyev, Aydın Çobanoğlu, İmran Həsənov, Məcnun

Göyçəli, Əhməd Şirvanlı daxil idi. Həmin dövrdə Azərbaycan Aşıqlar Birliyinin yaradıcılıq təşkilatı kimi nüfuzu xeyli artmışdı. 1984-cü il martın 14-də Aşıqlar Birliyinin növbəti IV qurultayı keçirildi. Birlik 1984-cü ildən 1991-ci ilədək Mədəniyyət Nazirliyinin tabeliyində fəaliyyət göstərirdi, həmin ildən artıq müstəqil təşkilata çevrildi. Hüseyn Arif dünyasını dəyişəndən sonra 2004-cü ildə aşıq sənətində 45 illik təcrübəyə malik, ilk dəfə bu sənətdə laureat olmuş Qaracan İsa oğlu Kərimli Aşıqlar Birliyinin sədri seçildi. 2008-ci il avqustun 29-da aşıqların V qurultayında professor Məhərrəm Qasımlı “Aşıq sənətinin müasir vəziyyəti: problemləri və inkişaf perspektivləri” mövzusunda maruzə etdi. Azərbaycan xalqına məxsus unikal mə-

dəni-mənəvi sərvət kimi aşıq sənətinin YUNESKO-nun qeyri-maddi mədəni irs siyahısına salınması təklif olundu. Azərbaycanın birinci xanımı Mehriban Əliyevanın səyi ilə aşıq sənəti YUNESKO-nun mədəni irs üzrə representativ siyahısına daxil edildi. Artıq aşıq sənəti, aşıq poeziyası öz sözünü demiş, gözəl sənət nümunəsi kimi tanınmışdır. Əsrlərin sınağından üzünməz bu günümüzdə gəlib çatan bu sənətin daha da inkişafı, dünya miqyasında tanınması hər kəsdən, hər birimizdən asılıdır.

Birlik aşıqların ədəbi irsinin üzə çıxarılması, toplanması, nəşri, təbliği və təşviqi sahəsində iş aparır, gənc istedadların yaradıcılıq qabiliyyətinin formalaşmasına köməklik göstərir, müasir aşıq sənətinə

dair konfranslar, seminarlar, məclislər, görüşlər təşkil edir, xeyriyyə tədbirləri keçirir. Beyri-hökumət təşkilatı kimi fərqli və müstəqil rəla malik olan Aşıqlar Birliyinin Naxçıvan, Gəncə, Şamaxı, Tovuz, Qazax, Gədəbəy və başqa bölgələrdə, həmçinin Gürcüstan, Türkiyə və İranda şöbələri var. Aşıqlar oylağı olan Gədəbəydə Azərbaycan Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin dəstəyi ilə gənc aşıqların yetişdirilməsi üçün musiqi məktəbi açılıb. Bakıda, eləcə də bölgələrimizdəki musiqi məktəblərində saz alətini öyrətmək üçün şöbələr fəaliyyət göstərir. Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universitetində aşıq sənəti kafedrası yaradılıb. Kafedraya əməkdar mədəniyyət işçisi Əhliman Rahimov rəhbərlik edir. Yaxşı haldır ki, son vaxtlar bu sahəyə gənclərin axını, marağı xeyli artıb.

2010-cü ildən qurumun “Ozan dünyası” adlı jurnali işıq üzə görür. Aşıq sənəti ta qədimdən Azərbaycanın hər bölgəsində sevilib, alqışlanıb. Musiqi beşiyi sayılan ölkəmizdə məhəbbət dastanları, qəhrəmanlıq dastanları, aşıq havaları hər dövrün bazay, musiqi çalğının tacıdır. Təsədüfi deyil ki, folklorumuzun, qədim adət-ənənələrimizin köklərinə nəzər yetirdikdə bu ulu sənətin qədimliyi, bən-zərsizliyi və ölməzliyinin bir daha şahidi oluruq. Bu qədim sənətin öz biliciləri, sehrkarları var ki, biz bu gün də onların yaradıcılıqları ilə tanışlıqda SÖZÜN böyüklüyünə, sehrinə heyran qalmaya bilmirik. Saz-söz sənətinin vəhdəti isə hər birimiz, bütün musiqisevarləri valeh edir. Ta qədimdən el şənliklərini, toy-mağarı aşıqsız təsəv-

vür etməzdik. Aşiq sənəti sintez sənət olduğundan eyni vaxtda həm oxumaq, həm çalmaq, həm də oynamaq adamdan böyük qabiliyyət tələb edir.

Gözümüzü açıandan aşiqalara sevginin, hörmətin şahidi olmaq da, bir müddət bu sənətə qarşı laqeydlilik, etinasızlıq, unutqanlıq da görmüşük. Xalqımız hər acını çəkdiyi kimi, bu ağrıları da yaşamaq olub. Çox şükürlər ki, artıq muğamlarımızla bərabər, aşiq sənətimizə də qayğı, diqqət güclənib.

Azərbaycan aşiq sənətində yeni inkişaf mərhələsi başlayıb.

Rəşid Behbudov adına Məhni Teatrında Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin dəstəyi ilə Azərbaycan

Aşiqlər Birliyinin hazırladığı "Sarıtel – gənc aşiqlərin səs incisi" audiodiskinin təqdimatı keçirildi. Məkanə çoxsaylı insanların toplaşması aşiq sənətinə təmənaşığı marağının artdığını bir daha sübut edirdi.

Tədbiri giriş sözü ilə Azərbaycan Aşiqlər Birliyinin katibi, "Ozan dünyası" jurnalının baş redaktoru Musa Nəbioğlu açaraq qurumun rəhbəri, Xalq şairi Zəlimxan Yaqubov salamlarını tədbir iştirakçalarına çatdırdı. Musa müəllim son on ildə Aşiqlər Birliyinə dövlətimizin göstərdiyi əvəzsiz qayğının nəticəsi olaraq aşiq sənətində böyük irəliləyiş yaranmışdır, istedadlı gənclərin bu sahədə toplandığını fəxrə ilə vurğuladı:

"Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin dəstəyi ilə həyata keçirilən bu layihə respublikamızda gənclər arasında ulu ozan sənətinə marağın yaradılması, yaşadılması, qorunub saxlanılması məqsədi güdür. Layihə çərçivəsində gənc aşiqlərin ifalarından ibarət audiodisk hazırlanıb. Diskdə respublikamızın bir çox bölgələrindən olan istedadlı gənc aşiqlərin ifaları yer alıb".

Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi informasiya və ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinin qeyri-hökumət təşkilatları ilə iş sektorunun müdiri Rəşad Əliyev bu layihənin vacibliyini xüsusi qeyd etdi. O, nazirliyin qeyri-hökumət təşkilatlarının işinə daim sayğı ilə yanaşdığını bildirdi: "Azərbaycan Aşiqlər Birliyinin aşiq sənətinin inkişafı ilə bağlı həyata keçirmək istədiyi layihələrə nazirlik həmişə dəstək olub. Layihələrin əsas məqsədi saz-söz sənətinə marağın artırılması, bölgələrdə də bu qədim sənətin gənclər arasında geniş təbliğinin gücləndirilməsidir. Bu layihələr davam edəcək, yeni-yeni istedadların üzə çıxmasına şərait yaradacaq".

Çıxışlardan sonra gənc aşiqlərin ifaları dinlənildi. Şəhriyar Kərimov, Əli Zeynalabdinov, Fəmilə İsgəndərova, Ayaz Buludov, Məsim Rəcəbov, Elməddin Məmmədli, Pərviz Mubərizoğlu, Şirin Şirinzadənin çıxışları təmənaşiqlərin alqışları ilə qarşılandı. Bütün zonalardan – Göyçə, Ağstafa, Borçalı, Naxçıvan, Şirvanlıdan olan gənc aşiqlərin çıxışları zaldakıların zövqünü oxşadı:

*Bu yol mənim öz yolumdur,
O tay - bu tay sağı-solumdur.
Xəzər sənəm, Kür qolumdur,*

*Xan Arazın fənaşığıyam,
Azərbaycan toşaşığıyam...*

Gənc aşiqlərin bir-birindən maraqlı, sarıştılı çıxışları bir təmənaşığı olaraq hər birimizə əfsuslandı.

"Rasim" folklor qrupu (bədi rəhbəri əməkdar mədəniyyət işçisi Rəhman Rəsimov), "Çeşmə" (bədi rəhbəri əməkdar mədəniyyət işçisi Gülarə Azafli), "Buta" (bədi rəhbəri Səhib İsmiyev) və "Misri" qruplarının ifasında saz həvalərindən ibarət konsert proqramı təqdim olundu. Gənc aşiqlərin ifasında "Azərbaycan oğluyam", "Divani", "Dilqəmi", "İncəgözü", "Qah-rəmani", "Orta sarıtel", "Naxçıvani", "Dübeysi", "Qaraçı", "Telli sazım", "Ceyranım", "Mixayil" və başqa məhənlər tədbir iştirakçılarının hər birinin rəğbətini qazandı.

Ozan-aşiq sənətinin təbliğinin genişləndirilməsi adət halını alıb. "Molla Cümənin 160 illiyi", "Aşiq Cəhəngirin yubileyinin 55. yadılığının 40 illiyi" də təmənaşığı qeyd olundu. Layihələrin davamlılığı, müntəzəmliyi sənətə olan hörməti, marağı daha da artırır. Bu həm də ölməz ozan sənətinin sevilməsinə, əbədiləşməsinə bir daha sübut edir.

Elmira Məsaqızı

